

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-
1881 2, 9, 34, 43, 44, 45, 46, 46-1, 47, 49, 51, 52 IR 60 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO 46-2 IR 52-1 STRAIPSNIAIS PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO (TOLIAU – PROJEKTAS)
(TAP NR. 21-21-554; 21-555; TAIS NR. 21-24399)**

Nr.
Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį konstitucijai, įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projektu keičiamo Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo (toliau – EEĮ) 43 str. 1 d. 2 p. siūloma pakeisti laikotarpį, kuriuo faktinis elektros energijos suvartojimas objekte buvo ne mažesnis nei 1000 kWh, tai yra vietoj esamo nustatyto „*nuo 2020 m. birželio 1 d. iki 2021 m. gegužės 31 d.*“ siūloma nustatyti naują laikotarpį „*nuo 2020 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d.*“. Apkreiptinas dėmesys, kad siūloma ankstinti laikotarpį, kuris Projekto svarstymo metu jau bus pasibaigęs. Taip pat iš keičiamo EEĮ 43 str. 2 d. lieka neaišku, kaip bus pateikiami (arbus pateikiami) duomenys apie vartotojus, nurodytus keičiamo EEĮ 43 str. 1 d. 1 p., nes nuorodą į šį punktą siūloma naikinti. Tačiau esama vartotojų, kurie pagal keičiamo EEĮ 43 str. 1 d. 1 p. dar nepasirinko nepriklausomo teikėjo. Siūlome šiame kontekste įvertinti ir , jei reikalinga, tikslinti siūlomą teisinę reguliavimą dėl visų vartotojų duomenų perdavimo.

2. Atkreipiame dėmesį, kad keičiamo EEĮ 43 str. 1 d. 3 p. yra nurodomi vartotojai, nurodyti EEĮ 69 straipsnio 14 ir 15 dalyse, kurie yra ir *juridiniai asmenys*. Todėl siekiant užtikrinti teisinio reguliavimo sistemiškumą ir nuoseklumą, siūlytume įsivertinti, ar šių vartotojų duomenų perdavimo (atvėrimo) taisyklės taikomos ir juridiniams asmenims.

3. Atsižvelgiant į tai, kad Projektu keičiamo EEĮ 43 straipsnio keičiama daugiau nei pusė nuostatų, siūlome keičiamo EEĮ 43 straipsnį dėstyti nauja redakcija.

4. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, siūlome įsivertinti, ar Projektu keičiamame EEĮ vartojamos formuluotės „*raštu ir (ar) elektroninių ryšių priemonėmis*“, „*raštu arba elektroninių ryšių priemonėmis*“, „*rašytinis ar elektroninių ryšių priemonėmis pateiktas*“ yra korektiškos, nes raštu informacija gali būti pateikiama tiek paštu, tiek ir elektroninių ryšių priemonėmis. Tuo tarpu nėra aišku, ar galima šiuo atveju pateikti informaciją žodžiu, jei ne (kas būtų logiška šio teisinio

reguliavimo aspektu), tuomet reiktų formuluoti informacijos pateikimo būdus nurodant informacija pateikiama raštu „paštu arba elektroninių ryšių priemonėmis“.

5. Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, siūlome Projektu keičiamo EEĮ 43 str. 3 d. 2 p. nuostatą „jeigu iki elektros įrenginių prijungimo prie skirstomųjų tinklų dienos tokie vartotojai skirstomųjų tinklų operatoriui nepateikia nesutikimo dėl jų asmens duomenų perdavimo nepriklausomiems tiekėjams“ perkelti į keičiamo EEĮ 43 straipsnio 3¹ dalį, kurioje aptariami vartotojų nesutikimo dėl asmens duomenų tvarkymo teisiniai santykiai, arba, jei būtų nutarta šią nuostatą susieti tik su vartotojais, kurių elektros įrenginiai pirmą kartą prijungiami prie skirstomųjų tinklų, - siūlytume keičiamo EEĮ 43 str. 3 d. 2 p. aptarti nesutikimo (pvz., nesutikimo apimtis) pateikimą.

6. Lieka neaišku, kodėl yra trumpinamas vartotojo įspėjimo terminas apie garantinio tiekimo nutraukimą Projektu keičiamo EEĮ 44 str. 2 d. 1 p. Be kita ko, šiame kontekste siūlome įvertinti Projekte nustatytų terminų suderinamumą, ar neiškyla rizika, kad vartotojui negalės būti tiekiama elektros energija, pvz., su keičiamo EEĮ 46 str. 3 d. nustatytais terminais, kurie suponuoja, kad sutartis su nepriklausomu tiekėju galėtų įsigalioti arba būtų pradėta vykdyti ne anksčiau kaip po 2 savaičių po jos sudarymo.

7. Abejonių kelia Projektu keičiamo EEĮ 44 str. 8 d. nurodytas terminas, iki kurios nepriklausomi tiekėjai gali tvarkyti iš garantinio elektros energijos tiekėjo gautus buitinio vartotojo duomenis, tai yra „ne ilgiau kaip iki 2023 m. gruodžio 31 d.“. Atkreiptinas dėmesys, kad garantinis tiekimas (ir tuo pačiu garantinio elektros energijos tiekėjo nustatyta pareiga perduoti vartotojo duomenis nepriklausomiems tiekėjams) gali atsirasti po 2023 m. gruodžio 31 d., pvz., dėl nepriklausomo tiekėjo bankroto, dėl nepriklausomo tiekėjo veiklos nevykdymo ir pan., tačiau pagal keičiamo EEĮ 44 str. 8 d. po 2023 m. gruodžio 31 d. nepriklausomi tiekėjai netenka teisės tvarkyti iš garantinio tiekėjo gautų buitinio vartotojo duomenų. Siūlytume įvertinti šiuo aspektu Projektą ir jį tikslinti.

Be kita ko, šiame kontekste atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas nustato galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą – teisinio reguliavimo taikymo ir veikimo vertinimą, kurio pagrindu vykdomas teisinio reguliavimo tobulinimas, priimami veiksmingi sprendimai. Toks vertinimas atliekamas, kai peržiūros nuostata įtraukiama į įstatymą vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 24 straipsnyje nustatytais atvejais (reglamentuojami iki tol neregamentuoti visuomeniniai santykiai, nustatoma didelė teisinio reguliavimo įtaka tam tikrai teisinio reguliavimo sričiai, asmenims ar jų grupėms, kitais atvejais, kai nustatomas poreikis). Įvertinus tai, tikslinga papildyti Projekto 17 straipsnį nuostata, numatant atlikti reguliavimo taikymo ir veikimo *ex post* vertinimą, nes vertinimo poreikis, atsižvelgiant į

poreikį tobulinti teisinį reguliavimą baigus liberalizuoti elektros rinką, užtikrinant vartotojų teisių apsaugą jiems pasirinkus nepriklausomus tiekėjus ar sudarius kintamos kainos sutartis bei įvertinant keičiamo EEĮ 46² str. 5 d. nustatytas Tarybos funkcijas, aktualus.

8. Atsižvelgiant į tai, kad keičiamo EEĮ 44 str. nauja redakcija nuo 2023 m. sausio 1 d. yra nustatyta Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 7, 9, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 49, 51, 52, 59, 60, 61, 67 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2900 11 straipsnyje, ir į tai, kad Projektu keičiamo EEĮ 6 straipsnyje taip pat siūloma nustatyti naują 44 str. redakciją (kuri pagal Projekto 17 straipsnio 1 dalį) taip pat įsigaliojūt 2023 m. sausio 1 d., tai yra, 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojūt dvi skirtingos keičiamo EEĮ 44 str. redakcijos. Siekiant to išvengti, turėtų būti keičiamas Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 7, 9, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 49, 51, 52, 59, 60, 61, 67 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2900, pvz., pripažįstant netekusiu galios 11 straipsnį ir išdėstant keičiamo EEĮ 44 straipsnio redakciją nuo 2023 m. sausio 1 d. Projekte.

9. Projektu keičiamo EEĮ 46 str. 2 d. siūloma įtvirtinti galimybę buitiniam vartotojui paprasta rašytine forma įgaliojti „*kitą fizinį asmenį jo vardu su nepriklausomu tiekėju sudaryti elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutartį.*“ Ši nuostata kelia pagrįstų abejonių dėl galimos rizikos piktnaudžiauti vartotojų valios išraiškos tikrumu, nepriklausomas tiekėjas neturės galimybės įsitikinti vartotojo tapatybės tikrumu, jo parašo tikrumu dėl ko sudaryta sutartis galėtų būti pripažinta negaliojančia. Siūlytume pakartotinai įvertinti siūlomą teisinį reguliavimą, detaliau pagrįsti siekiamą tikslą ir įvertinti galimas rizikas.

10. Iš Projektu keičiamo EEĮ 46 str. 3 d. paskutinio sakinio lieka neaišku, kokiais terminais tinklų operatorius bus informuojamas, kai sutartis su vartotoju sudaroma arba nutraukiama keičiantis vartotojo objekto savininkui. Siūlome įvertinti Projektą šiuo aspektu.

11. Atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo doktriną, kad esminės ūkio subjektų teisės ir pareigos turi būti aptartos įstatyme, manytume, kad esminės kintamosios elektros energijos sutarties sąlygos turėtų būti aptartos įstatyme, o ne Energetikos ministerijos nustatytose sąlygose.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad Projektu keičiamo EEĮ 46² straipsnyje vartojamos neapibrėžtos formulotės „*išmanusis apskaitos prietaisas*“ ir „*išmanioji apskaitos sistema*“, todėl siūlome jas apibrėžti Projekte arba nurodyti, kokiame teisės akte jos apibrėžtos.

12. Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo ir aiškumo, siūlome įvertinti, ar keičiamo EEĮ 46 str. 4 d. nuostata dera su keičiamo EEĮ 49 str. 2 d. 2 p. nuostata ta apimtimi, kiek yra reguliuojami pranešimo (informavimo) terminai ir subjektai.

13. Projektu keičiamo EEĮ 52¹ straipsnyje siūloma, įgyvendinant Direktyvos (ES) 2019/944 12 straipsnį, nustatyti nepriklausomų tiekėjų pasiūlymų palyginimo priemonių veikimo

tvarką, reikalavimus. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, pagrįstumo ir tinkamo Direktyvos (ES) 2019/944 įgyvendinimo, siūlytume įsivertinti šiuos aspektus:

13.1. Projektu keičiamo EEĮ 52¹ str. turėtų būti nustatomos aiškos ir nedviprasmiškos taisyklės dėl nepriklausomų tiekėjų palyginimo priemonių, nes pvz., keičiamo EEĮ 52¹ str. vartojama formuluotė „*bent*“ suponuoja neapibrėžtumą ir lieka neaišku, kokius konkrečius veiksmus Taryba turėtų atlikti šiame kontekste. Be kita ko, vartojama formuluotė „atsakinga“ stokoja aiškumo, nes nėra aišku, ar keičiamo EEĮ 52¹ str. 2 d. nuostata pilnai apibūdina Tarybos atsakomybės ribas, nes nurodoma „Taryba, įgyvendindama šio straipsnio 1 dalį“.

13.2. Vertinant keičiamo EEĮ 52¹ str. nuostatas, kyla pagrįstų abejonių, ar nuostatos dera su Direktyvoje (ES) 2019/944 nustatytais reikalavimais, pvz., Direktyvos (ES) 2019/944 12 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad „mažoms įmonėms, kurių *numatomas* metinis suvartojimas yra mažesnis kaip 100 000 kWh“, tuo tarpu keičiamo EEĮ 52¹ str. 1 ir 8 dalyse labai mažoms įmonėms nustatomas kriterijus iš praeities, tai yra, „*kurių praėjusių metų vidutinis elektros energijos suvartojimas yra mažesnis kaip 100 000 kWh*“ ir neaptariama situacija, jei įmonė įsisteigė einamaisiais metais. Be kita ko, iš siūlomos formuluotės lieka neaišku, kokie metai turimi omeny, ar praėjusieji kalendoriniai, ar paskutiniai 12 mėnesių. Direktyvos (ES) 2019/944 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad turi būti „suteikta galimybė nemokamai naudotis“, tuo tarpu keičiamo EEĮ 52¹ str. įvedama nauja neapibrėžta formuluotė „be papildomo mokėjimo“, kuri vertintina nevienareikšmiškai ir galimai sukuria situaciją, kai tam tikri mokėjimai būtų pateisinami, kas neatitiktų Direktyvos (ES) 2019/944 nuostatos „nemokamai“.

13.3. Keičiamo EEĮ 52¹ str. 2 d. neapibrėžtas nurodytojo termino „bent 6 mėnesius“ atskaitos momentas. Be kita ko, Projekto 17 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad Taryba iki 2021 m. gruodžio 1 d. „*organizuoja šio įstatymo 15 straipsnyje išdėstyto Elektros energetikos įstatymo 52¹ straipsnio 1 dalyje numatytos palyginimo priemonės, apimančios nepriklausomų tiekėjų pasiūlymus buitiniams vartotojams ir neapimančios kintamos kainos pasiūlymų, sukūrimą ir veikimą*“, tai yra, nustatoma pareiga Tarybai nepaisant keičiamo EEĮ 52¹ straipsnio 2 dalyje nustatyto 6 mėnesių termino. Atsižvelgiant į tai, Projektą rengėjas papildomai turėtų įsivertinti, ar tokiu atveju keičiamo EEĮ 52¹ straipsnio 2 dalies nuostata dėl 6 mėnesių yra tikslinga ir ar nėra klaidinanti. Kita vertus nei Projekte, nei Projekto lydimojoje medžiagoje nenurodoma, kokius Taryba veiksmus atliktų su iš jai skirtų asignavimų sukurta palyginimo priemone, kai atsirastų kita ar kitos palyginimo priemonės (pvz., ar Taryba toliau užtikrins tokios palyginimo priemonės veikimą iš jai skirtų valstybės biudžeto asignavimų). Taip pat palyginimo priemonės sukūrimo ir veikimo organizavimas iš Tarybai skirtų asignavimų turėtų būti įvertintas Projekto aiškinamojo rašto 12 dalyje dėl poveikio valstybės biudžetui ir suderintas su Finansų ministerija.

13.4. Projektu keičiamo EEĮ 52¹ straipsnyje atkartojant Direktyvos (ES) 2019/944 nuostatas reglamentuojamas „patikimumo ženklas“, tačiau iš siūlomo teisinio reguliavimo lieka neaišku, kokius teisinius santykius siekiama sureguliuoti: jei tai būtų laikoma licencijavimo (sertifikavimo) teisiniais santykiais arba atitikties vertinimo veikla, tokiu atveju įstatyme turėtų būti nustatyti aiškūs ir nedviprasmiški kriterijai, sąlygos tokiam patikimumo ženklui gauti, taip pat ir kriterijai, kada būtų sustabdomas patikimumo ženklo galiojimas ar kokiais atvejais patikimumo ženklas būtų panaikinamas. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad esminės ūkinės veiklos sąlygos, ūkinės veiklos laisvės ribojimas turi būti įtvirtinti ne žemesnės galios nei įstatymas teisės akte (*inter alia* 2011 m. birželio 21 d., 2014 m. gegužės 9 d., 2017 m. gegužės 30 d. nutarimai).

13.5. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo ir užtikrinant ūkio subjektų lygiateisiškumą, siūlytume vengti vertinamojo pobūdžio kriterijų, dėl kurų gali būti suvaržyta ūkio subjekto veiklos laisvė, pvz., 6 punkte nurodomas vertinamojo pobūdžio reikalavimas „*naujausia informacija*“, 7 punkte – „*lengvai naudojama*“, 9 punkte – „*tokios apimties, kuri yra minimaliai būtina*“. Iš keičiamo EEĮ 52¹ straipsnio 7 dalies matyti, kad Tarybai bus teikiama nustatytos formos informacija (arba deklaracija, kas galimai reiškia, kad ūkio subjektui įgyjant teisę vykdyti veiklą, išankstinis ūkio subjekto patikrinimas neatliekamas), todėl siekiant teisinio reguliavimo aiškumo ir pagrįstumo, siūlytume pagrįsti, ar siūlomi nustatyti reikalavimai yra pakankamai konkretūs, kad būtų galima juos objektyviai įvertinti. Be kita ko, atsižvelgiant į keičiamo EEĮ 52¹ straipsnio 6 dalį, kad palyginimo priemonės valdytojas turės teisę tvarkyti vartotojų asmens duomenis, siūlytume įvertinti, ar nustatyti reikalavimai neturėtų būti papildyti dėl asmens duomenų tvarkymo reikalavimų įgyvendinimo, nes vienintelis kriterijus „*jei vartotojas sutinka*“, mūsų manymu, nėra pakankamas. Taip pat lieka aišku, ar palyginimo priemonės veikimą užtikrinantis asmuo ir jos kontrolę vykdomas asmuo turės teisę tvarkyti vartotojų asmens duomenis. Projekto nuostatos, susijusios su asmens duomenų tvarkymu palyginimo priemonėje, turėtų būti suderintos su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija.

13.6. Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo ir sistemiškumo, siūlome keičiamo EEĮ 52¹ stra. peržiūrėti vartojamų formuluočių aspektu, pvz., atskleistinas vartojamos formulotės „*mažmeninės elektros energijos tiekimo pasiūlymas*“ turinys ir įvertintinas jos suderinamumas su vartojama formulote „*atvirų duomenų formatu nustatytos apimties informaciją apie tiekimo ir kitų paslaugų pasiūlymus*“, suvienodintinos formulotės „*nustatytos formos informacija*“ ir „*deklaracija*“, „*kontaktinė informacija*“ ir „*kontaktiniai duomenys*“, „*valdantis asmuo*“ ir „*valdytojas*“, vietoj formulotės „*telefono numeris*“ vartotina „*telefono ryšio numeris*“ ir kt.

13.7. Iš keičiamo EEĮ 52¹ str. 8 d. lieka neaišku, ar nepriklausomi tiekėjai turės pareigą teikti informaciją visoms veikiančioms palyginimo priemonėms nepaisant jų skaičiaus, ar tik Tarybai.

14. Projekto 17 str. 4 d. tikslintina siekiant išvengti įstatymo įgyvendinimo dviprasmybės, nes palyginimo priemonių teisinis reguliavimas įsigalioja 2021 m. spalio 1 d., o Taryba keičiamo EEĮ 52¹ straipsnio 5 dalies pavedimą įgyvendina du kartus – iki 2021 m. rugsėjo 30 d. ir ne vėliau kaip iki 2023 m. gruodžio 31 d. (pastaruoju atveju pavedimas siejamas su nuostata dėl minimalių funkcinių reikalavimų suderinimo su nepriklausomų tiekėjų pasiūlymų vartotojams galimybėmis (įvairove), priklausančiomis nuo šiems vartotojams įdiegtų apskaitos prietaisų savybių).

15. Projekto 17 str. 5 d. nurodytos pereinamosios nuostatos sukurs situaciją, kad garantinis tiekėjas per 5 darbo dienas nuo Projekto įsigaliojimo (įsigalioja po paskelbimo) turės įgyvendinti keičiamo EEĮ 44 str. 6 d. įpareigojimą informuoti vartotojus ir suteikti prieigą nepriklausomomis vartotojams. Siūlome pagrįsti, kad toks teisinis reguliavimas yra įgyvendinamas ir nesukels neigiamų pasekmių garantiniam tiekėjui. Taip pat lieka neaišku, apie kokius nesutikimus yra kalbama, nes keičiamo EEĮ 44 str. 6 d. nesutikimai nėra minimi.

16. Atsižvelgiant į Seimo statuto 135 str. 3 d. 8 p., Projekto aiškinamasis raštas papildytinas nauja dalimi „ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams“.

17. Projekto aiškinamajame rašte nurodomas Projekto tikslas – dar labiau paankstinti ir paskatinti elektros rinkos liberalizavimo procesą, tačiau nepateikiama informacija, su kuo lyginame „dar labiau paankstinti“, nes Projektu keičiamame EEĮ nėra nustatytų terminų ankstinimo. Siūlytume šiame kontekste patikslinti Projekto aiškinamąjį raštą.

18. Projektas peržiūrėtinas teisės technikos aspektu siekiant suderinti vartojamas formuluotes, atsisakant neapibrėžtų formuluočių, pvz., bet neapsiribojant, „garantinio tiekimo užtikrinimo pradžia“ ir „garantinio tiekimo pradžia“, įsivedant besikartojančių formuluočių trumpinius, pvz., formuluoję „labai mažos ir mažos įmonės, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme“; Projekto 9 straipsnyje vietoj straipsnio numerio „46“ nurodytinas straipsnio numeris „46¹“, keičiamo EEĮ 49 str. 2 d. 3 p. vietoj antrojo žodžio „arba“ turėtų būti žodis „ir“.

Teisės grupės patarėja

Erika Vaivadienė